

FİLATELİDE DİOSKORİDES

Dioskorides in Philately

Ahmet Doğan Ataman¹

¹Dentist

ÖZET

Anazarbalı Dioskorides, İlkçağ'ın sonunda yaşamış, tıp ve botanik tarihinde yer almış önemli bir şahsiyettir. Bitkisel ilaçlar ve tıbbi maddelerle ilgili bir ansiklopedi yazmıştır. Bu çalışmada filatelik materyalde Dioskorides temalı ürünlerden bahsedilecektir. Bu amaçla filateli dünyasının en saygın kaynakları olan Michel ve Scott (filateli) katalogları taranarak dünyanın çeşitli ülkelerinde Dioskorides ile ilgili neşrolan dokuz adet filatelik malzeme bulunmuştur.

ABSTRACT

Pedanius Dioscorides, famous physician, pharmacologist and botanist was a native of Anazarbus (in Anatolia, near Adana). He wrote an encyclopedia about herbal medicine and related medicinal substances. This article describes Dioscorides in philately. Therefore we used Michel and Scott the world's most respected sources of philately. We found nine philatelic materials in various countries of the world about him.

Anahtar Kelimeler: Dioskorides; Filateli

Keywords: Dioscorides; Philately

GİRİŞ

Anazarbalı Dioskorides, İlkçağ'ın sonunda yaşamış, tıp ve botanik tarihinde yer almış önemli bir şahsiyettir. Filateli dünyasının en saygın kaynakları olan Michel ve Scott (filateli) katalogları taranarak dünyanın çeşitli ülkelerinde Dioskorides ile ilgili neşrolan dokuz adet filatelik malzeme bulunmuştur.

Roma'nın botanik ve eczacılık merkezi Tarsus'ta eğitimini tamamlayan MS I. yüzyılda yaşayan Anazarbalı Dioskorides, Roma imparatorları Claudius'un ve Neron'un ordusunda hekimlik yapmış ve bitkilerin sınıflandırılmasını ilk defa ele almış bir âlimdir. Onun çalışmaları yüzyıllar boyu büyük etki yaratmıştır. XVI. yüzyılda modern botaniğin temelleri atılırken bile onun "Materia Medica" adlı beş ciltten oluşan eserinden yararlanılmıştır.

Eserinde bitkilerin özel adları, yetiştiği bölgeler, tıbbi özellikleri ve yararlılığı hakkında açıklamalar yer alır. Ayrıca yapıtının resimli olması onu daha da kıymetlendirmektedir. Eserinin oldukça kapsamlı olmasının nedeni imparatorluk ordusuyla beraber değişik bölgelerde bulunması ve buralarda bulunan bitkileri incelemesinden dolayıdır. Bir diğer önemli olay Dioskorides'in 813 bitkisel drogun yanında 101 hayvansal ve 102 madensel droga da eserinde yer vermiş olmasıdır.

Lokman Hekim Journal, 2012;2(2):25-28

Received: 21.03.2012; Accepted: 07.04.2012

Correspondence Author: Ahmet Doğan Ataman, Dentist.

drataman@hotmail.com

FİLATELİDE DİOSKORİDES

Yemen, Cezayir ve St. Tome'den çıkan pullarda Dioskorides'in kendisi yer alırken, diğer pullarda ise adını taşıyan tıbbi bitkiler bulunmaktadır (Tablo 1). 1967 yılına ait Yemen ve 29 Temmuz 1963'te tedavüle çıkan Cezayir pullarında görülen minyatür Topkapı Sarayı Kütüphanesi'ndeki A.2127 katalog numaralı Kitab al-Haşayiş tercümesinde yer almaktadır (*Resim 1-3*).

Fransa'nın denizaşırı sahip olduğu topraklardan Pasifik Okyanusu'nda bulunan Wallis ve Futuna Adaları'na ait 22 Nisan 2004 tarihli ilk gün damgalı pulda "Dioscorea" adlı bitki görülmektedir (*Resim 4*). Romanya'da 2002'de yapılan ulusal pul sergisinde yayımlanan antiyede Dioskorides'in portesi yer almaktadır. Papua Yeni Gine'de 1971'de yayınlanan meslekler adlı dört puldan oluşan seride pazarda yams [dioscorea] satanlar resmedilmiştir (*Resim 5*). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kır çiçekleri konusunun işlendiği dört adet puldan oluşan serideki 30 TL değerindeki dana ayağı veya yılan yastığı [Arum dioscoridis sibth] 22 Ocak 1982 günü tedavüle çıkmıştır. 2009'da Malezya ve 1988'de Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki serilerde Dioskorides'in adının verildiği bir başka bitki [dioscorea] yer almaktadır (*Resim 6, 7*).

Pullar bir ülkenin ekonomik, kültürel, politik, tarihi ve turistik tanıtımını yapar. Filatelik unsurlar sadece görsel olarak değil, aynı zamanda tarihe ışık tutan ve ülkenin bağımsızlık sembolü öğeleridir.

Bilgi: Bu çalışma 11-14 Mayıs 2011'de Mersin'de düzenlenen VII. Lokman Hekim Günleri kapsamında poster olarak sunulmuştur.

Tablo 1. Filatelik malzeme

FİLATELİK MALZEME			
Serinin Adı	Ülke	Yıl	Michel No
Asya Tabloları	Yemen	1967	362
Arap Tıp Kongresi	Cezayir	1963	405
Natüralistler	St. Tome	2008	Blok 381
Yöresel Bitkiler	Wallis ve Futuna	2004	621
Milli Tematik Filateli Sergisi	Romanya	2002	-
Meslekler	Papua Yeni Gine	1971	208
Kır çiçekleri	KKTC	1982	110
Yumrulu kökler	Malezya	2009	1254
İçi sulu bitkiler	Güney Afrika	1988	755

Resim 1. Asya Tabloları, Yemen

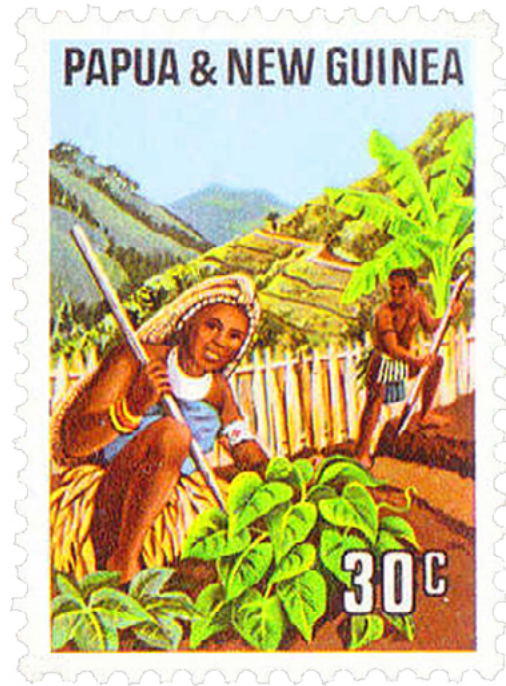
Resim 2. Arap Tıp Kongresi, Cezayir

Resim 3. Natüralistler, St. Tome

Resim 4. Yöresel Bitkiler, Wallis ve Futuna

Resim 5. Meslekler, Papua Yeni Gine

Resim 6. Yumrulu Kökler, Malezya

Resim 7. İçi Sulu Bitkiler, Güney Afrika